

Mieszkańcy średniowiecznego miasta

Mieszkańcy średniowiecznego miasta

Widok Wrocławia w 1493 roku
Źródło: a. nn., domena publiczna.

Mieszkańcy

Mieszkańców średniowiecznych miast nazywamy [mieszczanami](#). Należeli do nich głównie kupcy i rzemieślnicy. Mieszczanie byli zróżnicowani pod względem zamożności i roli, jaką pełnili w mieście. Najważniejsi byli kupcy i rzemieślnicy. Ci najbardziej zamożni należeli do [patrycjuszy](#), w odróżnieniu do biedniejszych, których nazywamy [pospólstwem](#). Natomiast żebracy, czeladnicy, służba domowa stanowili najbiedniejszą ludność, tzw. [plebs](#).

Kupcy

Kupcy należeli do najbogatszych mieszkańców średniowiecznych miast. Mieszkali w pięknych i bogato zdobionych kamienicach, ubierali się w kosztowne stroje. Mieli wpływ na zarządzanie miastem, ponieważ zasiadali w radzie miejskiej. Żyli z handlu towarami, które często sprowadzali z dalekich stron. Sprzedawali swoje towary głównie na targach miejskich lub w sukiennicach. W miastach można było spotkać

drobnych kupców, którzy sprzedawane towary nosili ze sobą na plecach i docierali bezpośrednio do domów mieszczan.

Kupcy wiozący towary mogli się poruszać po wyznaczonych drogach. Jeżeli wiodły one do miasta, które miało tak zwane **prawo składu**, musieli na mocy tego prawa zatrzymać się w tym mieście i wystawić cały swój towar.

Polecenie 1

Przyjrzyj się ilustracji i wymień towary, które oferują sprzedawcy.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Średniowieczny targ

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Ciekawostka

Kupcy, podróżując od miasta do miasta, narażali się często na niebezpieczeństwo. Dlatego przed wyruszeniem w drogę ostrzegali się nawzajem, na przykład przed wilkami, gdy droga wiodła przez lasy, albo przed napadami rozbójników.

Na polskich drogach obowiązywało prawo zwane **mirem drogowym**. Zgodnie z nim władca za pośrednictwem swoich ludzi miał zapewnić podróżującym

bezpieczeństwo. Każdy, kto napadał na drodze, musiał się liczyć z poważną karą. Mir drogowy był jednak często łamany.

Rzemieślnicy

Najliczniejszą grupę mieszkańców miast stanowili **rzemieślnicy**. Należeli do nich między innymi: piekarze, rzeźnicy, krawcy, szewcy, garncarze, tkacze.

W średniowieczu, nie tak jak obecnie, większość towarów była wytwarzana w małych warsztatach i w niewielkich ilościach. Produkowane przez rzemieślników towary były potrzebne mieszkańcom miast. Zakłady rzemieślnicze znajdowały się na parterach kamienic. Bogaci rzemieślnicy zajmowali mieszkania nad swoimi warsztatami, biedniejsi mieszkali na strychach.

Ćwiczenie 1

Dopasuj przedmioty zrobione przez rzemieślników do nazw rzemiosł.

suknie, garnki z gliny, wyroby mięsne, nakrycia głowy, skóry, beczki, zbroje, podkowy dla koni, chleb, buty

Garncarstwo	
Kowalstwo	
Krawiectwo	
Szewstwo	
Garbarstwo	
Piekarstwo	
Rzeźnictwo	
Płatnerstwo	
Kapelusznictwo	
Bednarstwo	

Piekarz przy pracy (karta ze średniowiecznego kalendarza – miesiąc grudzień)

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Cechy

Od XIII wieku rzemieślnicy przy wsparciu władz miejskich zaczęli zakładać własne organizacje, nazywane **cechami**. Do cechu należeli rzemieślnicy jednej lub kilku pokrewnych specjalności. Cechy dbały o wysoką jakość wytwarzanych towarów, chroniły swoich członków przed nieuczciwą konkurencją, ustalały płace, godziny pracy (na przykład zabraniały pracy nocą). W razie złamania regulaminu rzemieślnik stawał przed sądem cechowym. Członkowie cechów opiekowali się też rodzinami zmarłych rzemieślników, które były w potrzebie.

Rzemieślnicy tej samej specjalności często mieszkali obok siebie na tych samych ulicach. Świadczą o tym zachowane do dziś nazwy niektórych ulic.

Plan starego miasta Stargardu Szczecińskiego

Źródło: Kapitel, licencja: CC BY-SA 4.0.

Polecenie 2

Przyjrzyj się planowi Starego Miasta w Stargardzie Szczecińskim i odszukaj przynajmniej trzy ulice, których nazwy wskazują na rodzaj znajdujących się tam zakładów rzemieślniczych.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Od ucznia do mistrza

Żeby dostać uprawnienia rzemieślnicze i móc prowadzić swój warsztat, trzeba było zostać **mistrzem**. Droga do zdobycia tytułu mistrza była długa, trwała nawet kilka lat. Najpierw **uczeń** pod okiem doświadczonego rzemieślnika zdobywał podstawowe umiejętności. Następnie zostawał **czeladnikiem**. By zostać mistrzem, czeladnik musiał wykonać samodzielnie przedmiot związany z rodzajem wykonywanego rzemiosła, na przykład krawiec musiał uszyć suknię, szewc zrobić buty. Jakość takiej pracy, zwanej

majstersztykiem, oceniali mistrzowie cechowi. Dobrze wykonana potwierdzała zdobyte umiejętności. Po przyjęciu majstersztyku czeladnik mógł zostać mistrzem.

Ciekawostka

Dzisiaj majstersztykiem określamy szczególnie udane dzieło, na przykład pięknie wykonany mebel.

Pracownia krawiecka

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Mieszkańcy miast

W mieście mieszkali **księża**, którzy pełnili swe posługi w kościołach. **Zakonnicy**, na przykład franciszkanie i dominikanie, również zakładali swoje klasztory w obrębie miejskich murów.

Ciekawostka

W średniowiecznym mieście istniały tak zwane uliczne zawody. Ci, którzy je wykonywali, zarabiali bardzo mało. Ich praca była jednak bardzo potrzebna mieszkańcom. Należeli do nich czyściciele ubiorów umazanych ulicznym błotem czy nosiciele wody, którzy targali wiadra wody na piętra kamienic.

Kupcy i rzemieślnicy płacili podatki, przeznaczone na potrzeby miasta, na przykład na budowę murów miejskich, utrzymanie porządku i czystości. Byli też zobowiązani do obrony miasta w razie najazdu nieprzyjaciela.

Elementem murów obronnych były wieże, zwane basztami. Cechy były zobowiązane do obrony wyznaczonych fragmentów miejskich murów i wież. Z tego powodu baszty często określano nazwami cechów.

Polecenie 3

Odpowiedz, jaki cech musiał bronić basztę przedstawioną na zdjęciu.

Baszta Stolarzy w Krakowie

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Podsumowanie

Ćwiczenie 2

Uzupełnij zdania podanymi niżej wyrazami.

rzemieślnicy, mistrza, handlem, mieszczanami, radzie miejskiej, czeladnikiem, kupcy, warsztat, Cechy

Najbogatszą i najbardziej wpływową grupą mieszkańców średniowiecznego miasta byli Trudnili się Zasiadali w
Najliczniejszą grupę stanowili By móc prowadzić swój
..... trzeba było zdobyć uprawnienia mistrza. Uczeń najpierw zdobywał umiejętności, by stać się Dopiero po doskonałym wykonaniu specjalnej pracy, zwanej majstersztykiem, otrzymywał tytuł
..... to stowarzyszenia skupiające rzemieślników wytwarzających te same towary. Rzemieślnicy i kupcy byli nazywani

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Polecenia

1. Scharakteryzuj mieszkańców średniowiecznego miasta.
2. Powiedz, czym zajmowały się cechy.